

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NILO JÄÄSKINEN IŠVADA,
pateikta 2014 m. gruodžio 4 d.¹

Byla C-439/13 P

**Elitaliana SpA
prieš**

Eulex Kosovo

„Apeliacinis skundas — Bendrieji veiksmai 2008/124/BUSP — Konkurso procedūra dėl pagalbos sraigtasparniu „Eulex“ misijoje Kosove — Sprendimas sudaryti sutartį su kitu konkurso dalyviu nei ieškovė — Ieškinys dėl panaikinimo ir prašymas atlyginti, kaip teigiama, patirtą žalą — „Sąjungos įstaigos ar organai“, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio pirmą pastraipą — Tinkamo atsakovo nustatymas, kiek tai susiję su misijos vadovo priimtais sprendimais — Europos Sąjungos Bendrajame Teisme pareikšto ieškinio nepriimtumas — Atleistina klaida — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis — Veiksmingos teisinės apsaugos principas“

I – Įvadas

1. 2008 m. vasario 4 d. Europos Sąjungos Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2008/124/BUSP dėl Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos Kosove „Eulex Kosovo“².
2. Vykdamas šią misiją buvo paskelbtas skelbimas dėl riboto konkurso, susijusio su projektu „Pagalba sraigtasparniu „Eulex“ misijoje Kosove“, siekiant sudaryti paslaugų sutartį. Šiame konkurse dalyvavo *Elitaliana SpA* (toliau – *Elitaliana*). Jos pasiūlymas buvo įvertintas antra vieta. „Eulex Kosovo“ misijos vadovas sudarė sutartį su tuo konkurso dalyviu, kurio pasiūlymas užėmė pirmą vietą.
3. *Elitaliana* pareiškė ieškinį „Eulex Kosovo“ Europos Sąjungos Bendrajame Teisme.
4. Vykstant procesui Bendrajame Teisme „Eulex Kosovo“ pateikė nepriimtumu grindžiamą prieštaravimą ir jame nurodė, kad, pirma, „Eulex Kosovo“ vadovas negali būti atsakovas ir, antra, Bendrasis Teismas neturi kompetencijos tikrinti aktų, susijusių su bendra užsienio ir saugumo politika (BUSP).
5. Bendrasis Teismas Nutartimi *Elitaliana / Eulex Kosovo*³ (toliau – skundžiama nutartis) atmetė ieškinį kaip nepriimtina.
6. Šiuo apeliaciniu skundu *Elitaliana* prašo panaikinti skundžiamą nutartį.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 42, p. 92.

3 — T-213/12, EU:T:2013:292.

7. Šiuo apeliaciniu skundu Teisingumo Teismo prašoma išnagrinėti klausimą, ar „Eulex Kosovo“ yra teisiškai atsakinga už šios misijos vadovo priimtus sprendimus ir, visų pirma, ar pagal SESV 263 straipsnį „Eulex Kosovo“ galima pareikšti ieškinį dėl panaikinimo; atrodo, šis klausimas dar nenagrinėtas. Teisingumo Teismas taip pat turi pareikšti poziciją dėl *Elitaliana* kaltinimų, susijusių su pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimu ir atleistinos klaidos, susijusios su atsakovo nustatymu Bendrojo Teismo byloje, buvimu šiuo atžvilgiu.

II – Teisinis pagrindas

8. Pagal Bendrųjų veiksmų 2008/124 1 straipsnio 1 dalį Europos Sąjunga įsteigė „Eulex Kosovo“ kaip Europos Sąjungos teisinės valstybės misiją Kosove.

9. Iš Bendrųjų veiksmų 2008/24/BUSP 2 straipsnio pirmos pastraipos matyti, kad „Eulex Kosovo“ padeda Kosovo valdžios, teisminėms ir teisėsaugos institucijoms daryti pažangą siekiant tvarumo bei atskaitomybės ir toliau plėtoti ir stiprinti nepriklausomą daugiatautę teisingumo sistemą, daugiatautes policijos pajėgas ir muitinės tarnybą, užtikrindama, kad šios institucijos nepriklausytų nuo politinės įtakos, ir laikydamasi tarptautiniu lygiu pripažintų standartų ir Europos geriausios praktikos.

10. Bendrųjų veiksmų 2008/124 6 straipsnyje nustatoma „Eulex Kosovo“ struktūra. Be to, šio straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad ši misija yra viena bendra Europos saugumo ir gynybos politikos (ESGP) misija, dislokuota visame Kosove. Pagal 6 straipsnio 2 dalį „Eulex Kosovo“ savo pagrindinę buveinę ir regionines bei vietos tarnybas įsteigia Kosove, paramos padalinį Briuselyje (Belgija) ir prireikus ryšių palaikymo tarnybas. To paties straipsnio 3 dalyje numatyta, kad „Eulex Kosovo“ sudaro misijos ir personalo vadovas ir policijos, teisingumo bei muitinės padaliniai.

11. Pagal Bendrųjų veiksmų 2008/124 7 straipsnio 1 ir 2 dalis „Eulex Kosovo“ civilinių planavimo ir vykdymo pajėgumų vadas, kurio politinę kontrolę vykdo ir kurio veiklos strategiją nustato Politinis ir saugumo komitetas (toliau – PSK), bendrai vadovaujamas Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – VĮ), strateginiu lygiu vadovauja „Eulex Kosovo“ ir vykdo jos kontrolę. Remiantis to straipsnio 3 dalimi, civilinės operacijos vadas užtikrina tinkamą ir veiksmingą Tarybos sprendimų ir PSK sprendimų vykdymą, be kita ko, prireikus strateginiu lygiu duodamas nurodymus misijos vadovui ir jam patardamas bei teikdamas techninę paramą.

12. Bendrųjų veiksmų 2008/124 11 straipsnyje nurodyta „Eulex Kosovo“ pavaldumo tvarka. Pagal jo 2 dalį PSK vykdo „Eulex Kosovo“ politinę kontrolę ir strateginį vadovavimą jai, tačiau už tai atsakomybė tenka Tarybai ir VĮ. Pagal šio straipsnio 3 ir 4 dalis civilinių operacijų vadas, kuris strategiškai vadovauja „Eulex Kosovo“, atsiskaito Tarybai per VĮ. Šios nuostatos 5 dalyje nustatyta, kad misijos vadovas vadovauja „Eulex Kosovo“ ir vykdo jos kontrolę veiksmų vietoje ir yra tiesiogiai pavaldus civilinės operacijos vadui.

13. Galiausiai iš Bendrųjų veiksmų 2008/124 12 straipsnio 1 dalies matyti, kad PSK pavedama misijos politinė kontrolė ir strateginis vadovavimas, bet atsakomybė už tai tenka Tarybai.

III – „Ginčijami aktai“, procesas Bendrajame Teisme, skundžiama nutartis ir procesas Teisingumo Teisme

A – *Ginčijami aktai*

14. Skundžiamoje nutartyje apibūdinta, kad ginčijami aktai priimti taip:

- „2. 2011 m. spalio 18 d. *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* priede (OL 2011/S 200-324817) buvo paskelbtas skelbimas apie ribotą konkursą dėl projekto „Pagalba sraigtasparniu *Eulex* misijoje Kosove“ (EuropeAid/131516/D/SER/XK), siekiant sudaryti paslaugų sutartį. Šiame skelbime buvo nurodyta: „Perkančioji organizacija: *Eulex Kosovo* vadovas, Priština, Kosovas“.
3. 2011 m. gruodžio 23 d. laišku, prie kurio, be kita ko, buvo pridėti nurodymai konkurso dalyviams, *Eulex Kosovo* vadovas pakvietė ieškovę *Elitaliana* <...>, Italijos bendrovę, kurios veikla susijusi su viešiesiems subjektams teikiamomis sraigtasparnių paslaugomis, dalyvauti riboto konkurso procedūroje.
4. Vykstant minėtai procedūrai ieškovė pateikė pasiūlymą.
5. 2012 m. kovo 29 d. laišku *Eulex Kosovo* administracijos ir paramos padalinio vadovas informavo ieškovę, kad jos pasiūlymas liko antroje vietoje.
6. 2012 m. balandžio 2 d. laišku ieškovė paprašė *Eulex Kosovo* leisti susipažinti su tam tikrais dokumentais, pateiktais konkurso dalyvio, kurio pasiūlymui skirta pirma vieta. 2012 m. balandžio 17 d. *Eulex Kosovo* vadovas atsisakė leisti susipažinti su šiais dokumentais.
7. 2012 m. balandžio 24 d. *Eulex Kosovo* vadovas aptariamą sutartį nusprendė sudaryti su konkurso dalyviu, kurio pasiūlymui skirta pirma vieta.“

B – *Procesas Bendrajame Teisme*

15. Procesą Bendrajame Teisme, kiek jis yra reikšmingas šiam apeliaciniam skundai, galima apibendrinti taip, kaip nurodyta toliau.

16. 2012 m. gegužės 23 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktu pareiškimu *Elitaliana* pareiškė ieškinį „*Eulex Kosovo*“, kuriuo prašė:

- panaikinti aktus, kuriuos priėmė „*Eulex Kosovo*“, sudarydama sutartį su kitu „EuropeAid/131516/D/SER/XK – Pagalba sraigtasparniu „*Eulex*“ misijoje Kosove (PROC/272/11)“ dalyviu, apie kuriuos „*Eulex Kosovo*“ jai pranešė 2012 m. kovo 29 d. laišku, ir visus kitus susijusius aktus, būtent 2012 m. balandžio 17 d. raštą, kuriuo „*Eulex Kosovo*“ atsisakė leisti jai susipažinti su prašomais dokumentais,
- priteisti iš „*Eulex Kosovo*“ atlyginti žalą, patirtą dėl to, kad minėta sutartis sudaryta ne su ja,
- priteisti iš „*Eulex Kosovo*“ bylinėjimosi išlaidas.

17. Atskiru dokumentu, pateiktu Bendrojo Teismo kanceliarijai 2012 m. rugsėjo 14 d., „*Eulex Kosovo*“, remdamasi Bendrojo Teismo procedūros reglamento 114 straipsnio 1 dalimi, pareiškė nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą. „*Eulex Kosovo*“ prašė atmesti ieškinį kaip nepriimtina ir priteisti iš *Elitaliana* visas bylinėjimosi išlaidas.

18. 2012 m. lapkričio 28 d. *Elitaliana* pateikė savo pastabas dėl nepriimtiniu grindžiamo prieštaravimo, kuriose prašė jį atmesti ir bet kuriuo atveju pranešti apie ieškinį institucijai, laikytinai atsakove.

C – Skundžiama nutartis

19. Skundžiama nutartimi Bendrasis Teismas pripažino ieškinį nepriimtiniu remdamasis pirmuoju atsakovės pateiktu nepriimtiniu pagrindu.

20. Pirmiausia Bendrasis Teismas analizavo „Eulex Kosovo“ pateiktą prieštaravimą, kad „ji negali būti atsakovė šioje byloje, nes ji neturi savarankiško subjekto statuso“ (skundžiamos nutarties 18–37 punktai).

21. Iš pradžių Bendrasis Teismas nagrinėjo klausimą, ar „Eulex Kosovo“ gali būti atsakovė, tiksliau – ar „Eulex Kosovo“ yra Sąjungos įstaiga ar organas, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio pirmą pastraipą (skundžiamos nutarties 9–21 punktai).

22. Išanalizavęs Bendrųjų veikslių 2008/124 1 straipsnio 1 ir 6 dalis, 7 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 11 straipsnį, Bendrasis Teismas padarė išvadą (skundžiamos nutarties 26 punktas):

„Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas nuostatas, *Eulex Kosovo* neturi teisinio subjektiškumo, ir nėra numatyta, kad ji gali būti Sąjungos teismuose vykstančios procedūros šalis.“

23. Bendrasis Teismas, konstatavęs, kad *Elitaliana* prašo panaikinti aktus, kuriuos „Eulex Kosovo“ priėmė sudarydama sutartį, analizavo, kam priskirti ginčijamą sprendimą, ir padarė tokią išvadą (skundžiamos nutarties 34 punktas): „Tokiomis aplinkybėmis reikia manyti, kad vykstant nagrinėjamos sutarties sudarymo procedūrai *Eulex Kosovo* vadovo priimti aktai priskirtini Komisijai, kuri turi atsakovo statusą remiantis SESV 263 straipsnio pirmą pastraipą. Teismas gali vykdyti šių aktų kontrolę pagal ieškovės nurodytą bendrąjį principą, pagal kurį bet kuriam Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo aktui, kuriuo siekiama sukurti teisinių padarinių tretiesiems asmenims, turi būti galima taikyti teisminę kontrolę.“ Bendrasis Teismas pridūrė (skundžiamos nutarties 35 punktas): „Taigi, *Eulex Kosovo* neturi atsakovo statuso.“

24. Antra, *Elitaliana* subsidiariai teigė, kad jeigu „Eulex Kosovo“ neturėtų atsakovo statuso, Bendrasis Teismas pirmiausia galėtų nustatyti šalį, kuri byloje galėtų būti laikoma atsakove (skundžiamos nutarties 38 punktas).

25. Tačiau Bendrasis Teismas konstatavo, jog šiuo atveju tai, kad *Elitaliana* ieškinyje nurodė „Eulex Kosovo“, nėra klaida. Priešingai, iš ieškinio turinio aiškiai matyti, kad *Elitaliana* ketino pareikšti ieškinį būtent „Eulex Kosovo“, kuri, kaip teigia *Elitaliana*, yra Sąjungos įstaiga ar organas, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio pirmą pastraipą, ir *Elitaliana* patvirtino tai savo pastabose dėl nepriimtiniu grindžiamo prieštaravimo (skundžiamos nutarties 39 punktas).

26. Antra, *Elitaliana* prašė Bendrojo Teismo pripažinti, kad ji padarė atleistiną klaidą, ir šiuo atžvilgiu rėmėsi teismo praktika, pagal kurią tokia klaida pripažįstama, jeigu atitinkama institucija elgėsi taip, jog vien dėl jos veikslių arba daugiausia dėl jų subjektas, kuris elgėsi sąžiningai ir parodė toki rūpestingumą, kokio reikalaujama iš įprastai informuoto ūkio subjekto, galėjo pagrįstai būti suklaidintas (skundžiamos nutarties 40 punktas).

27. Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas konstatavo, kad vadovaujantis teismo praktika, kuria rėmėsi *Elitaliana*, egzistuojanti atleistina klaida gali lemti tik tai, kad ieškinys nebūtų atmetas dėl to, kad pateiktas per vėlai. Tačiau šioje byloje neginčijama, kad *Elitaliana* laikėsi ieškinio pateikimo terminų (skundžiamos nutarties 42 punktas).

28. Bendrasis Teismas taip pat pažymėjo, kad ieškovė jokių momentų nebuvo pareiškusi ieškinio kam nors kitam nei „Eulex Kosovo“ ir kad ji Bendrojo Teismo prašė tik nustatyti atsakovę, prieš kurią turi būti nukreiptas ieškiny, kad jis būtų priimtinas (skundžiamos nutarties 42 punktas).

29. Bendrasis Teismas taip užbaigė savo analizę:

„Taigi, iš viso to, kas pasakyta, matyti, jog dėl aplinkybės, kad *Eulex Kosovo* neturi atsakovo statuso, prieš ją nukreiptas ieškovės ieškiny yra nepriimtinas tiek, kiek jis susijęs su reikalavimais dėl panaikinimo ir reikalavimais dėl žalos atlyginimo, kurie glaudžiai susiję su pirmaisiais (šiuo klausimu žr. Teisingumo Teismo sprendimo [*Bossi / Komisija*, 346/87, EU:C:1989:59], 31 punktą ir <...> Nutarties *Elti / Europos Sąjungos delegacija Juodkalnijoje* [T-395/11, EU:T:2012:274] <...> 74 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), dėl to, kad Bendrasis Teismas tariamai neturi jurisdikcijos dėl aktų, priimtų remiantis [ES sutarties] nuostatomis dėl BUSP, spręsti nereikia.“ (skundžiamos nutarties 45 punktas)

D – Procesas Teisingumo Teisme

30. Savo apeliaciniu skundu *Elitaliana* prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamą nutartį ir patenkinti pirmojoje instancijoje pareikštą ieškinį, o jeigu Teisingumo Teismas manytų, kad šioje bylos stadijoje to padaryti negalima, grąžinti bylą Bendrajam Teismui.

31. „Eulex Kosovo“ prašo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš *Elitaliana* bylinėjimosi išlaidas.

IV – Dėl apeliacinio skundo pagrindų

32. Savo apeliaciniam skundui pagrįsti *Elitaliana* pateikia tris pagrindus:

- „1) klaida priimant sprendimą, susijusi su tuo, kad [„Eulex Kosovo“] nepripažinta įstaiga ar organu, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnį. Veiksmingos teisminės apsaugos principo, suprantamo kaip iš bendresnio lygybės principo išplaukiančios teisės į gynybą visiškas įgyvendinimas, pažeidimas“⁴;
- „2) klaidingas sprendimas prilyginti [„Eulex Kosovo“] delegacijoms. Veiksmingos teisminės apsaugos principo, suprantamo kaip iš bendresnio lygybės principo išplaukiančios teisės į gynybą visiškas įgyvendinimas, pažeidimas“⁵;
- „3) klaidingas sprendimas dėl atleistinos klaidos nebuvimo. Veiksmingos teisminės apsaugos principo, suprantamo kaip iš bendresnio lygybės principo išplaukiančios teisės į gynybą visiškas įgyvendinimas, pažeidimas“⁶.

33. Prieš nurodytus tris apeliacinio skundo pagrindus yra skyrius „Prielaida“⁷, kuriame nurodomas „veiksmingos teisminės apsaugos principas <...>, dabar įtvirtintas [Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK)] 6 ir 13 straipsniuose“, kuri Teisingumo Teismo prašoma pripažinti, „patenkinant toliau nurodytus reikalavimus“.

34. Analizę reikėtų pradėti nuo šios prielaidos.

4 – Apeliacinio skundo 19–32 punktai.

5 – Apeliacinio skundo 33–39 punktai.

6 – Apeliacinio skundo 40–47 punktai.

7 – Apeliacinio skundo 16–18 punktai.

A – Dėl „prielaidos“

1. Šalių argumentai

35. *Elitaliana* vertina šį principą taip:

- „17. Dabar veiksmingos teisinės apsaugos principas yra esminis Bendrijos teisinės sistemos principas, šiuo metu įtvirtintas EŽTK 6 ir 13 straipsniuose, kuriais visiems asmenims užtikrinama teisė į tai, kad jų poziciją išklaustyti teismas, kuris išspręstų visus ginčus, susijusius su jų teisėmis ir pareigomis, nes tam, kad galimybė kreiptis į teismą būtų veiksminga, kiekvienam asmeniui turi būti užtikrinta aiški ir veiksminga galimybė ginčyti aktą, kuriuo pažeista jo teisinė padėtis. Galimi apribojimai atitinka nagrinėjamas normas tik tuo atveju, jeigu jie nekliudo asmeniui kreiptis į teismą taip, kad paneigiama teisės esmė.
18. Dėl skundžiamos nutarties, kuria, viena vertus, nuspręsta esą „Eulex“ neturi teisinio subjektiškumo (tai tikrai nėra akivaizdu ir juo labiau to negali nustatyti rūpestingas trečiasis asmuo, nes tai niekada nebuvo atskleista) ir, kita vertus, atmesta atleistina klaida (nepaisant to, kad Bendrasis Teismas nustatė jos sąlygas), *Elitaliana* tapo faktiškai neįmanoma įgyvendinti naudotos teisinės priemonės, paneigiant jai priklausančią teisę į gynybą, kurią, tikimės, Teisingumo Teismas pripažins, patenkindamas toliau nurodytus apeliacinio skundo pagrindus“.
36. „Eulex Kosovo“ nurodo, kad *Elitaliana* pateikė šį argumentą subsidiariai, jeigu Teisingumo Teismas manytų esąs kompetentingas, o „Eulex Kosovo“ tai neigia. Bet kuriuo atveju atsakovė mano, kad Bendrasis Teismas nepažeidė EŽTK 6 ir 13 straipsnių.

2. Vertinimas

37. *Elitaliana* teigia, jog Bendrasis Teismas pažeidė EŽTK 6 ir 13 straipsnius pripažindamas, kad „Eulex Kosovo“ neturi teisinio subjektiškumo, ir atmesdamas atleistiną klaidą, susijusią su atsakovo tapatybe.
38. Pirmiausia reikėtų patikslinti, kad EŽTK 6 ir 13 straipsniuose įtvirtinti principai atitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje dabar įtvirtintus principus, kuriuos iš esmės reikia taikyti šioje byloje. Vis dėlto Chartijos 47 straipsnio pažeidimu šioje byloje galima remtis tik jeigu ieškiniai institucijoms, kurių kompetencija yra tikėtina, pripažįstami nepriimtinais dėl kitų nei procedūrinės priežasčių ir tokiu atveju prašytojas netenka visų veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių⁸.
39. Ieškinys, pareikštas Bendrajame Teisme, skirtas šaliai, kuri, kaip mano tas teismas, nėra tinkama atsakovė. Iš apeliacinio skundo matyti, jog *Elitaliana* mano, kad ši išvada prilygsta jos pagrindinių teisių, šiuo atveju garantuojamų Chartijos 47 straipsnyje, pažeidimui.
40. Pažymiu, jog teiginys, kad „Eulex Kosovo“ nėra tinkama atsakovė dėl to, kad ji neturi teisės kreiptis į teismą, ar dėl kitų priežasčių, neleidžia daryti išvados, kad nėra teisinės apsaugos.

⁸ — Pažymiu, jog Nutartyje *H / Taryba ir kt.* (EU:T:2014:702) Bendrasis Teismas laikėsi nuomonės, kad teisių gynimo priemone nagrinėjamu atveju buvo galima naudotis nacionalinėse institucijose.

41. Iš tiesų klausimas, susijęs su Chartijos 47 straipsniu, iškeltas aiškiai per anksti. Jeigu ieškinys pareikštas asmeniui, kuris nėra tinkamas atsakovas, dėl to minėtas straipsnis nepažeidžiamas. *Elitaliana* padėtis gali būti analizuojama atsižvelgiant į minėtą nuostatą tik jeigu ieškinys tinkamam atsakovui pareiškiamas kreipiantis į kompetentingą teismą, o tas teismas konstatuoja teisių gynimo priemonių nebuvimą.

42. Taigi *Elitaliana* šiuo aspektu pateikti argumentai neturi reikšmės. Prie teiginio, kad *Elitaliana* buvo labai sunku nustatyti atsakovą, kuriam reikėtų pareikšti ieškinį Bendrajame Teisme, sugrįšiu nagrinėdamas trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą.

B – *Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su „Eulex Kosovo“ nepripažinimu Sąjungos organu ar įstaiga, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnį*

1. Šalių argumentai

43. Pirmuoju apeliacinio skundo pagrindu *Elitaliana* teigia, jog Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą pripažindamas, kad „*Eulex Kosovo* neturi teisinio subjektiškumo, ir nėra numatyta, kad ji gali būti Sąjungos teismuose vykstančios procedūros šalis“ (skundžiamos nutarties 26 punktą). *Elitaliana* teigia, kad „*Eulex Kosovo*“ turi visas savybes, reikalingas, kad pagal SESV 263 straipsnį ją būtų galima laikyti Sąjungos įstaiga ar organu.

44. „*Eulex Kosovo*“ prašo atmesti šį apeliacinio skundo pagrindą.

2. Vertinimas

45. Reikėtų pažymėti, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką SESV 263 straipsnyje numatytas teisminės kontrolės mechanizmas taikomas Sąjungos teisės aktų leidėjo įsteigtoms įstaigoms ir organams, kuriems suteikti įgaliojimai priimti fiziniams arba juridiniams asmenims teisiškai privalomus aktus konkrečiose srityse, kaip antai Europos aviacijos saugos agentūrai (EASA), Europos vaistų agentūrai (EMA), Europos cheminių medžiagų agentūrai (ECHA), Bendrijos augalų veislių tarnybai (BAVT) ir Vidaus rinkos derinimo tarnybai (prekių ženklai ir dizainas) (VRDT)⁹.

46. Norint įvertinti, ar įstaiga ar organas patenka į SESV 263 straipsnio pirmoje pastraipoje pateiktą apibrėžtį, reikia išanalizuoti šio subjekto steigimo dokumentą. Iš teismo praktikos šiuo atžvilgiu galima išskirti bent du kriterijus¹⁰, kurių „*Eulex Kosovo*“, atrodo, neatitinka.

47. Pirma, Bendruosiuose veiksmuose 2008/124 nenumatyta, kad „*Eulex Kosovo*“ suteikiamas teisinis subjektiškumas (taip dažnai būna teisės aktuose, kuriais įsteigiamos agentūros)¹¹ ar kad jai suteikiama galimybė kreiptis į Sąjungos teismus¹².

9 — Žr. Sprendimą *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:2229, 46 punktą) ir Sprendimą *Jungtinė Karalystė / Parlamentas ir Taryba* (C-270/12, EU:C:2014:18, 81 punktą).

10 — Žr. mano išvadą byloje *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:155, 34–36 punktai).

11 — Žr., pvz., 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantį Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantį Direktyvą 1999/45/EB ir panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB ir 2000/21/EB (OL L 396, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 136, 2007, p. 3, toliau – REACH reglamentas), kuriame numatyta, kad ši agentūra yra Bendrijos organas ir turi teisinį subjektiškumą. Be to, Sąjungos biudžete Europos Sąjungos įsteigti organai, kuriems suteiktas teisinis subjektiškumas, išskiriami atskirai; šiuo atžvilgiu žr. 2012 m. gegužės mėn. dokumentą COM(2012) 300 „Draft General Budget of the European Commission for the Financial Year 2013. Working Document Part III. Bodies set up by the European Union and having legal personality“ (dokumentas prieinamas anglų kalba).

12 — Privatineje ir viešojoje teiseje gali būti, kad teisinio subjektiškumo neturintis subjektas vis dėlto turi procesinį veiksnumą kreiptis į teismus. Dėl galimybės kreiptis į teismus žr. Sprendimą *Überseering* (C-208/00, EU:C:2002:632) ir mano išvadą byloje *VALE Építési* (C-378/10, EU:C:2011:841, 37 punktą).

48. Antra, aktuose, kuriais įsteigiamos Sąjungos įstaigos ar organai, dažnai yra nuostata, kurioje nurodytas atitinkamas Sutarties straipsnis ir kartu apibrėžiama teisės pareikšti ieškinį apimtis¹³. Tačiau Bendruosiuose veiksniuose 2008/124 tokios nuostatos nėra.

49. Siekdama pagrįsti savo reikalavimus, *Elitaliana* remiasi Bendrojo Teismo sprendimu *Sogelma / AER*¹⁴. Tame sprendime Bendrasis Teismas analizavo savo kompetenciją priimti sprendimą dėl ieškinio, pareikšto remiantis EB 230 straipsnio ketvirta pastraipa (dabar – SESV 263 straipsnis) dėl Europos rekonstrukcijos agentūros (ERA) priimto akto. Tačiau tas sprendimas buvo priimtas visiškai kitokiomis aplinkybėmis, nes Bendrasis Teismas konkrečiai konstatavo, kad ERA yra Bendrijos organas, turintis teisinį subjektiškumą, o reglamente, kuriuo ši agentūra įsteigta, buvo aiškiai numatyta Teisingumo Teismo kompetencija¹⁵.

50. Tai, kad steigimo akte aiškiai numatytas apskundimo Teisingumo Teismui būdas, patvirtina šį ryšį su SESV 263 straipsniu. Vis dėlto manau, jog tokios nuostatos nebuvimas savaime neleidžia konstatuoti, kad tokio ryšio nėra.

51. Iš tiesų, nors nėra aiškios nuostatos, kuria nagrinėjamam subjektui būtų suteiktas teisinis subjektiškumas, mano manymu, SESV 263 straipsnio penktos pastraipos formuluotė yra labai tvirta prielaida tuo požiūriu, kad jeigu institucijos sukuria subjektą, kuris gali priimti asmenis paveikiančius sprendimus, tų sprendimų apskundimo būdų vis dėlto turi būti. Tokiu atveju šią prielaidą dėl apskundimo būdų galima pripažinti esant labai griežtomis sąlygoms. Galima būtų preziumuoti, kad subjektas, kuriam suteikta atskira tapatybė, kuris turi savo teisinę kompetenciją ir kuriam yra pavestos tam tikro pobūdžio užduotys, turi teisę kreiptis į Europos teismus ar būti atsakovas tuose teismuose net ir nesant aiškios nuostatos¹⁶.

52. Išnagrinėjus Bendruosius veiksmus 2008/124 matyti, kad juose kalbama apie bendrą Tarybos ir Komisijos misiją. Minėtais bendraisiais veiksmais „Eurelex Kosovo“ nenumatytas atskiras teisinis subjektiškumas. Iš tiesų pagal jų 11 ir 12 straipsnius Taryba ir PSK vykdo politinę kontrolę ir strategiškai vadovauja. Be to, pagal Bendrųjų veiksmų 16 straipsnį finansinius misijos aspektus kontroliuoja Komisija.

53. Dėl šių dalykų esu linkęs daryti išvadą, kad, atsižvelgiant į SESV 263 straipsnio pirmą pastraipą, „Eulex Kosovo“ nėra tame straipsnyje numatyta įstaiga ar organas. Tai veikiau yra bendra dviejų institucijų misija. Tačiau, manau, iš principo negalima atmesti galimybės, kad misijos teisinis subjektiškumas gali būti pripažintas remiantis funkciniu vertinimu¹⁷. Misija buvo įsteigta norminiu aktu, todėl ji gali, pavyzdžiui, priimti tretiesiems asmenims teisinių padarinių sukeliančius sprendimus. Tačiau Bendrųjų veiksmų 2008/124 struktūra rodo ketinimą padaryti misiją organiškai priklausomą

13 — Žr., pvz., REACH reglamento 94 straipsnio 1 dalį, kurioje numatyta, kad Bendrajame Teisme arba Teisingumo Teisme pagal SESV 263 straipsnį galima ginčyti ECHA [Europos cheminių medžiagų agentūra] Apeliacinės komisijos priimtą sprendimą, o tais atvejais, kai sprendimo negalima apskųsti šiai komisijai – ECHA priimtą sprendimą.

14 — T-411/06, EU:T:2008:419.

15 — Sprendimas *Sogelma / AER* (EU:T:2008:419, 34 ir 50 punktai).

16 — Vis dėlto reikia pabrėžti, kad ši byla skiriasi nuo Sprendimo *Les Verts / Parlamentas* (294/83, EU:C:1986:166, 23 ir 24 punktai).

17 — Žr. 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimą 2010/427/ES, kuriuo nustatoma [EIVT] struktūra ir veikimas (OL L 201, p. 30) ir kurio 1 straipsnyje nurodyta, kad EIVT „yra funkciniu požiūriu savarankiška Europos Sąjungos įstaiga, atskira nuo [Europos Sąjungos] Tarybos generalinio sekretoriato ir [Europos] Komisijos, turinti savo užduotims atlikti ir savo tikslams pasiekti reikiamą teisinį subjektiškumą“ (kursyvu išskirta mano).

nuo dviejų minėtų institucijų¹⁸. Panašų atvejį, susijusį su Komisija ir Branduolinių tyrimų centru, generalinis advokatas K. Roemer jau yra analizavęs byloje *Ufficio imposte consumo / Komisija*¹⁹. Taigi šioje byloje veikia kalbama apie tarpinstitucinio bendradarbiavimo struktūrą, o ne apie teisiniu požiūriu savarankiškai egzistuojantį organą.

54. Tokiomis aplinkybėmis laikausi nuomonės, kad „Eulex Kosovo“ negalima laikyti subjektu, kuriam būtų galima pareikšti ieškinį remiantis SESV 263 straipsnio pirma pastraipa. Taigi Bendrasis Teismas galėjo pagrįstai konstatuoti, kad pagal minėtą nuostatą „Eulex Kosovo“ nėra Sąjungos įstaiga ar organas.

55. Todėl siūlau atmesti pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą kaip nepagrįstą.

C – Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su klaidingu misijos „Eulex Kosovo“ prilyginimu Europos Sąjungos delegacijoms

1. Šalių argumentai

56. Antruoju apeliacinio skundo pagrindu *Elitaliana* teigia, jog Bendrasis Teismas klaidingai manė, kad pagal Bendrojo Teismo praktiką, susijusią su Sąjungos delegacija Juodkalnijoje, „Eulex Kosovo“ reikia laikyti Komisijos delegacija ir kad todėl Komisija yra ta institucija, kuri turi ginti nagrinėjamą aktą Sąjungos teismuose pagal SESV 263 straipsnio pirmą pastraipą (skundžiamos nutarties 27–35 punktai).

57. „Eulex Kosovo“ prašo atmesti šį apeliacinio skundo pagrindą.

2. Vertinimas

a) Skirtumas tarp delegacijų ir misijų

58. Kalbant apie skirtumą tarp delegacijų ir misijų, iš karto reikėtų pažymėti du Europos Sąjungos buvimo už Sąjungos teritorijos ribų aspektus.

59. Pirmasis aspektas susijęs su išorės buvimu ir veiksmis pagal EB sutartį. Tai apima *delegacijas* trečiojoje šalyje ir prie tarptautinių organizacijų. Teismo praktika, kurią daugiausia suformavo Bendrasis Teismas, yra pakankamai aiški ir, manau, teisinga. Teisingumo Teismo kompetencija grindžiama įprastomis Sutarties nuostatomis, pvz., susijusiomis su ieškiniais dėl panaikinimo ir ieškiniais dėl žalos atlyginimo. Iš Bendrojo Teismo praktikos, suformuotos prieš įsigaliojant Lisabonos

18 — Priešingai nei Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT), kuri pagal Sprendimo 2010/427 1 straipsnio 2 dalį yra funkcinio požiūriu savarankiška įstaiga, galinti būti atsakovė teisme, „Eulex Kosovo“ neturi tų pačių savybių. „Eulex Kosovo“ atsiliepime į ieškinį nurodyta informacija būtų galima apibendrinti, kaip nurodoma toliau. Pirmia, „Eulex Kosovo“ veikia turi krizių valdymo operacijos, už kurią yra atsakinga ją įsteigusi Taryba, vykdanči jos politinę kontrolę ir strateginį valdymą, statusą. Antra, teisės aktų leidėjo valią laikyti misijas paprastomis „operacijomis“, o ne įstaigomis rodo tai, kad valstybės narės komandiruoja „vadovaujančius“ darbuotojus į misiją, tačiau „personalo nari [į „Eulex Kosovo“] komandiravusi prisidedančioji valstybė ar ES institucija yra atsakinga už visas su komandiruote susijusias personalo nario pretenzijas arba pretenzijas dėl jo. Atitinkama prisidedančioji valstybė ar ES institucija yra atsakinga už ieškinio pareiškimą komandiruotam asmeniui.“ (žr. Bendrųjų veiksmų 2008/124 10 straipsnio 2 dalį) Trečia, „Eulex Kosovo“ veikloje dalyvauja trečiosios šalys. Ketvirta, „Eulex Kosovo“ misijos vadovas sudarė sutartį su Komisija, pagal kurią „Komisija naudojami Xavier Bout de Marnhac kaip specialiojo konsultanto paslaugomis“, taigi jis buvo įdarbintas ne konkurso būdu, taikant Europos institucijų organų procedūrą, o apibrėžtam laikotarpiui kaip nepriklausomas konsultantas.

19 — 2/68-IMM, EU:C:1968:45, p. 647.

sutarčiai ir įkuriant Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT)²⁰, darytina išvada, kad tokiu atveju atsakovė, kurią reikia paduoti į teismą, yra Komisija. Delegacijos yra susietos su Komisija ir visi ieškiniai turėtų būti pareiškiama Komisijai²¹. Taigi Bendrasis Teismas tik delegacijai skirtą ieškinį pripažino nepriimtiniu²².

60. Antrasis aspektas susijęs su išorės veiksmais pagal BUSP. Visų pirma kalbama apie BUSP misijų įkūrimo trečiojoje šalyse veiksmus. Teismo praktika, kuri suformuota ir Bendrojo Teismo, nėra išplėtotą. Šioje srityje buvo pareikšta tik keletas ieškinių ir vėliau jie buvo atsiimti, todėl išbraukti iš registro²³. Iš nedaugelio bylų, kuriose Bendrasis Teismas yra priėmęs sprendimą, reikėtų nurodyti bylą *H / Taryba ir kt.* Skundžiamoje nutartyje Bendrasis Teismas taip pat nurodo Bendrojo Teismo pirmininko nutartį dėl laikinųjų priemonių taikymo²⁴. Kalbant apie pagrindinę bylą, Sprendime *H / Taryba ir kt.* Bendrasis Teismas atmetė ieškinį kaip nepriimtina, tačiau šiuo metu nagrinėjamas su tuo susijęs apeliacinis skundas²⁵. Toji byla buvo susijusi su Europos Sąjungos policijos misija Bosnijoje ir Hercegovinoje²⁶. Kadangi Bendrojo Teismo sprendimų dėl BUSP misijų yra nedaug, reikia pripažinti, kad teismo praktika šioje srityje dar tikrai nėra nusistovėjusi.

61. Mano nuomone, Bendrojo Teismo praktika dėl Sąjungos delegacijų netaikytina Sąjungos įsteigtoms misijoms, nors abi šios struktūros tikrai turi panašių savybių, pavyzdžiui, neturi savo teisinio subjektiškumo. Todėl, nesant aiškių nuostatų, reikia patikrinti realų ryšio tarp misijų ir institucijų pobūdį.

62. Reikėtų pabrėžti, kad skundžiamoje nutartyje Bendrojo Teismo motyvai nėra grindžiami visiškai delegacijos ir misijos padėties analogija. Bendrasis Teismas tikrai nurodo nutartį dėl Europos Sąjungos delegacijos Juodkalnijoje²⁷, tačiau kartu jis nori pažymėti, kad „remiantis deleguotais įgaliojimais priimti aktai paprastai priskiriami juos delegavusiai institucijai, kuri ginčijamą aktą turi ginti teismo procesuose“ (skundžiamos nutarties 33 punktą). Pateikęs tokią išvadą, skundžiamos nutarties 34 punkte Bendrasis Teismas taip pat nurodė:

„Tokiomis aplinkybėmis reikia manyti, kad vykstant nagrinėjamos sutarties sudarymo procedūrai *Eulex Kosovo* vadovo priimti aktai priskirtini Komisijai, kuri turi atsakovo statusą remiantis SESV 263 straipsnio pirma pastraipa. Teismas gali vykdyti šių aktų kontrolę pagal [*Elitaliana*] nurodytą bendrąjį principą, pagal kurį bet kuriam Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo aktui, kuriuo siekiama sukurti teisinių padarinių tretiesiems asmenims, turi būti galima taikyti teisminę kontrolę.“

63. Taigi, priešingai tam, ką teigia *Elitaliana*, Bendrasis Teismas neprilygino BUSP misijų Komisijos delegacijoms.

20 — Žr. 17 išnašą.

21 — Sprendimas *IDT Biologika / Komisija* (T-503/10, EU:T:2012:575).

22 — Nutartis *Tecnoprocess / Komisija ir Sąjungos delegacija Maroke* (T-264/09, EU:T:2011:319).

23 — Žr., pvz., nutartis *Fucci / MINUK* (T-51/05, EU:T:2005:175) ir *Unity OSG FZE / Taryba ir EUIPOL Afghanistan* (T-511/08, EU:T:2010:138).

24 — Žr. Nutartį *H / Taryba ir kt.* (T-271/10 R, EU:T:2010:315) ir ginčijamos nutarties 26 punktą.

25 — Žr. Nutartį *H / Taryba ir kt.* (T-271/10, EU:T:2014:702) ir bylą *H / Taryba ir kt.* (C-455/14 P), kurioje nagrinėjamas apeliacinis skundas.

26 — Žr. 2002 m. kovo 11 d. Bendruosius veiksmus 2002/210/BUSP dėl Europos Sąjungos policijos misijos (OL L 70, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 278) ir 2009 m. gruodžio 8 d. Tarybos sprendimą 2009/906/BUSP dėl [Europos Sąjungos] policijos misijos Bosnijoje ir Hercegovinoje (OL L 322, p. 22).

27 — Nutartis *Elti / Sąjungos delegacija Juodkalnijoje* (T-395/11, EU:T:2012:274).

b) Ryšys tarp misijų ir institucijų

64. Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo ką tik pažymėjau, kad „Eulex Kosovo“ neturi tų savybių, kurios reikalingos, kad ją būtų galima laikyti turinčia galimybę gintis Teisingumo Teisme pagal SESV 263 straipsnio pirmą pastraipą. Taip pat nurodžiau, kad misija „Eulex Kosovo“ nesusieta su Komisija kaip delegacija. Taigi reikia kelti klausimą dėl šios misijos ryšio su institucijomis.

65. Iš Bendrųjų veiksmų 2008/124 matyti, kad „Eulex Kosovo“ buvo įkurta kaip atskiras Tarybos ir Komisijos subjektas. Visų pirma iš Bendrųjų veiksmų 2008/124 elementų ir sutarties, sudarytos misijos vadovo ir Komisijos, darytina išvada, kad, kalbant apie administravimą ir finansus aspektus, ryšiai su Komisija yra ypač glaudūs. Bendrasis Teismas laikėsi nuomonės, kad visi aspektai reiškia įgaliojimų, kuriuos paprastai įgyvendina Komisija, perdavimą „Eulex Kosovo“ ir jos misijos vadovui. Iš to jis padarė išvadą, kad „Eulex Kosovo“, įskaitant jos vadovą, priimti aktai galiausiai priskirtini Komisijai (skundžiamos nutarties 34 punktas). Bendrasis Teismas pateikė tokius motyvus:

„30 Reikia nurodyti, kad vykstant aptariamai sutarties sudarymo procedūrai priimti aktai susiję su *Eulex Kosovo* biudžetu.

31 Pažymėtina, kad pagal Bendrųjų veiksmų 2008/124 16 straipsnio 2 dalį visos išlaidos tvarkomos pagal Sąjungos bendrajam biudžetui taikomas Bendrijos taisykles ir procedūras. Šių bendrųjų veiksmų 8 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad misijos vadovas yra atsakingas už *Eulex Kosovo* biudžeto vykdymą ir šiuo tikslu jis pasirašo sutartį su Europos Komisija. Kaip matyti iš bylos medžiagos, *Eulex Kosovo* vadovas tokią sutartį su Komisija sudarė. Taigi, Komisija tam tikras *Eulex Kosovo* biudžeto vykdymo užduotis pavedė *Eulex Kosovo* vadovui, kaip tai numatyta 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 74) su pakeitimais 54 straipsnio 2 dalies d punkte.

32 Šis įgaliojimų perdavimas konkrečiai atsispindi Bendrųjų veiksmų 2008/124 16 straipsnio 3 ir 4 dalyse, susijusiose su finansinėmis nuostatomis. Iš tiesų pagal 3 dalį misijos vadovas gali sudaryti techninius susitarimus dėl įrangos, paslaugų ir pastatų *Eulex Kosovo* teikimo tik gavęs Komisijos pritarimą. Šio straipsnio 4 dalyje numatyta, kad misijos vadovas už veiklą pagal jo sudarytą sutartį yra visiškai atskaitingas Komisijai ir yra jos prižiūrimas.“

66. Šie motyvai, kuriems pritariu, nėra teisiškai klaidingi. Bendrasis Teismas laikėsi pagrįstos nuomonės, kad, nesant teisinio subjektiškumo, reikia ieškoti ryšio su nagrinėjamos funkcijomis, šiuo atveju, – kalbant apie aktus, kurie priimti per viešosios sutarties sudarymo procedūrą, – su biudžeto klausimais. Priešingai tam, ką teigia *Elitaliana*, Bendrojo Teismo motyvavimas grindžiamas ne misijos „Eulex Kosovo“ prilyginimu Europos Sąjungos delegacijoms, o funkcinio požiūriu, susijusiu su nagrinėjamos užduotimis.

67. Todėl reikia atmesti visą antrąjį apeliacinio skundo pagrindą.

D – Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su tariamu atleistinos klaidos nebuvimu

1. Šalių argumentai

68. Trečiuoju pagrindu *Elitaliana* nurodo, jog Bendrasis Teismas klaidingai manė, kad nėra atleistinos klaidos nustatant atsakovą, nurodęs, kad „egzistuojanti atleistina klaida <...> gali tik lemti, kad ieškinys nebūtų atmestas dėl to, kad pateiktas per vėlai“ (skundžiamos nutarties 41 ir 43 punktai). *Elitaliana* mano, kad teismo praktika, susijusi su atleistina klaida, taip pat gali būti taikoma atsakovo tapatybei, ir prašo, kad Teisingumo Teismas prireikus nustatytų tinkamą atsakovą.

69. „Eulex Kosovo“ prašo atmesti šį apeliacinio skundo pagrindą.

2. Vertinimas

70. Visų pirma pažymiu, jog Bendrasis Teismas konstatavo, kad šiuo atveju *Elitaliana*, Bendrajame Teisme pateiktame ieškinyje nurodydama „Eulex Kosovo“, nepadarė klaidos (skundžiamos nutarties 39 punktas). Tačiau skundžiamoje nutartyje Bendrasis Teismas pripažino, kad „[*Elitaliana*] sunku nustatyti šalį, kuriai priskirti nagrinėjami aktai ir kuri turi atsakovo statusą“ (41 punktas).

71. Ši išvada – ji man atrodo visiškai pagrįsta – paremta Bendrojo Teismo pasirinkta prielaida, kad ieškinį reikėjo pareikšti Komisijai.

72. Pritariu Bendrojo Teismo analizei, kad teismo praktika, susijusi su atleistina klaida, negali būti *Elitaliana* reikalavimų pagrindas. Iš tiesų toji teismo praktika susijusi su procesiniais terminais²⁸ ir ja negalima remtis tuo atveju, kai ieškovas klysta dėl atsakovo tapatybės.

73. Net jei tokia klaida būtų pripažinta leistina, atsakovei, kuriai pareikštas ieškinyje, vis vien negalėtų būti pripažintas procesinis veiksnumas atsakyti į jį. Taigi šiuo atžvilgiu atleistina klaida negalima remtis. Atleistina klaida galėtų būti remiamasi tik kitame procese, pradėtame prieš kitą šalį, ji galėtų būti nurodyta siekiant pateisinti vėlavimą pareikšti ieškinį dėl panaikinimo ir (arba) ieškinį žalos atlyginimo.

74. Galiausiai primenu, kad Bendrasis Teismas nenurodė savo pozicijos dėl šios tariamos kompetencijos nebuvimo²⁹, ir *Elitaliana* neginčijo nutarties šiuo atžvilgiu. Šį klausimą galima kelti kitame ieškinyje, ir tik Bendrajam Teismui priėmus šiuo klausimu sprendimą Teisingumo Teismas, nagrinėdamas apeliacinį skundą, galėtų analizuoti Bendrojo Teismo sprendimo pagrįstumą. Tačiau dėl to, kad Bendrasis Teismas šiuo klausimu nepriėmė sprendimo, Teisingumo Teismui taip pat nereikia to daryti.

75. Taigi Bendrasis Teismas nepadarė jokios teisės klaidos, skundžiamoje nutartyje konstatuodamas, kad reikia atmesti *Elitaliana* apeliacinio skundo pagrindą, susijusį su atleistina klaida.

76. Kadangi nė vienas iš apeliacinio skundo pagrindų nėra pagrįstas, reikia atmesti visą apeliacinį skundą.

V – Išvada

77. Dėl šių priežasčių siūlau Teisingumo Teismui atmesti ieškinį ir priteisti iš *Elitaliana SpA* bylinėjimosi išlaidas.

28 — Žr. skundžiamos nutarties 40 punktą.

29 — Žr. šios išvados 29 punkte cituoto skundžiamos nutarties 45 punktą. Beje, manau, kad minėtame skundžiamos nutarties punkte padaryta spausdinimo klaida. Vietoj „aktų, priimtų remiantis ESV sutarties nuostatomis dėl BUSP“, veikiausiai turi būti „aktų, priimtų remiantis ES sutarties nuostatomis dėl BUSP“. Tą patį pastaba taikytina ir skundžiamos nutarties 18 punktui.